

végzés

Rendelkező rész

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I.

- [1] Az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság 2015. július 7. napján kelt Bf.59/2015/19. számú végzésével az Egri Járásbíróság 2014. november 28. napján kelt 22.B.708/2012/63. számú ítéletét ... terhelt tekintetében (is) hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatásra utasította.
- [2] A megismételt eljárásban az Egri Járásbíróság a 2017. december 7. napján megtartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 26.B.555/2017/12. számú ítéletével ... terheltet bűnösnek mondta ki zaklatás vétségében [1978. évi IV. törvény (továbbiakban: korábbi Btk.) 176/A. § (2) bekezdés a) pont], jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntetésében [korábbi Btk. 298/D. § (1) bekezdés a) pont] és 2 rendbeli uzsora-bűncselekmény büntetésében [korábbi Btk. 330/A. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont].
- [3] Ezért őt - halmazati büntetésül - 3 év 2 hónap börtönbüntetésre, valamint 3 év közügyektől eltiltásra ítélte és 1.589.400 forint erejéig vagyonelkobzást rendelt el vele szemben.
- [4] Egyúttal a terheltet az ellene 4 rendbeli folytatólagosan, társtettesként elkövetett zsarolás büntette [korábbi Btk. 323. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] miatt emelt vád alól felmentette.
- [5] Kimondta, hogy a terhelt a kiszabott szabadságvesztés büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Az előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztés végrehajtásába beszámítani rendelte. Rendelkezett a büntetőeljárás során lefoglalt bűnjelekről, valamint a bűnügyi költség viseléséről.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen bejelentett ellentétes irányú fellebbezések alapján eljárta Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2018. április 6. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és jogerőre emelkedett 2.Bf.40/2018/7. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet annyiban változtatta meg, hogy a szabadságvesztés büntetés tartamát 2 év 6 hónapra enyhítette, egyebekben helybenhagyta.

II.

1.

- [7] A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen ... terhelt meghatalmazott védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.) 648. § a) pontjára tekintettel a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján a szabadságvesztés büntetés tartamának enyhítése és a végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztése érdekében.
- [8] A felülvizsgálati indítvány szerint az alapügyben eljárta bíróságok a korábbi Btk. 2. §-ának helytelen értelmezése alapján állapították meg a terhelt büntetőjogi felelősségét 2 rendbeli, a Btk. 330/A. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő uzsora-bűncselekményben.

- [9] A jogerős ítélet tényállásának 2. pontjában részletezett bűncselekmény elkövetési ideje 2009. májustól 2011. júliusig, míg a tényállás 3. pontjában írt cselekmények elkövetésére a 2008. májustól 2011. augusztusig terjedő időszakban került sor. Az alapügyhöz egyesített és a ítéleti tényállás 4. pontjában rögzített cselekmény elkövetési ideje 2012. június 29. napja.
- [10] A védő egyetértett a jogerős ítélet azon megállapításával, hogy a korábbi Btk. 2. §-a alapján az elkövetéskor hatályos Btk. alkalmazása indokolt, mert az kedvezőbb elbírálást eredményez a terhelt számára. Ugyanakkor sérelmezte, hogy az alapügyben eljáró bíróságok - az egyesítés következményeként - az uzsora-bűncselekményként minősített bűncselekményeket az azok elkövetésekor még hatályban nem volt Btk. rendelkezései szerint minősítették.
- [11] A 2009. március 1. napjától 2011. november 1. napjáig hatályban volt korábbi Btk. szerint az uzsora-bűncselekmény alapesete [330/A. § (1) bekezdés] tartalmazta az üzletszerű elkövetést. A 2011. évi CXXXIV. törvény 2011. november 1. napjától módosította a korábbi Btk.-t és ettől kezdve az üzletszerűség már az uzsora-bűncselekmény minősítő körülménye [330/A. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont].
- [12] A Btk. 2. §-a, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése nem ad lehetőséget arra, hogy (quasi) a bíró alakítsa az írott tételes jogot, s egy véletlenszerű, önkényes egyesítéssel olyan jogi helyzetet teremtsen, mintha az egyesített ügyben szereplő bűncselekmény elkövetésének ideje egyúttal valamennyi (a bűnhalmazatban álló) bűncselekmény elkövetési ideje lenne.
- [13] Az alapügyben eljáró bíróságok elfogadták azt a védelmi érvelést, hogy mivel az uzsora-bűncselekményt csak 2009. március 1. napjától bünteti a törvény, az ezt megelőzően megvalósított cselekmény jogosulatlan pénzügyi tevékenységként minősíthető. Csak a 2009. március 1. napja után elkövetett cselekmények esetében van lehetőség az uzsora-bűncselekmény megállapítására. Ugyanakkor elvetették a védelem arra való hivatkozásának helyességét, hogy a 2011. évi CXXXIV. törvény 1. §-a emelte be az uzsora-bűncselekmény (2) bekezdésébe minősített esetként az üzletszerűséget és egyúttal alapvetően megváltoztatta a bűncselekmény alapesetét is, mert a korábbi eredmény-bűncselekmény helyett már önmagában a veszélyeztető elkövetési magatartást rendelte büntetni. Erre tekintettel az új jogszabályt kizárólag a 2011. november 1. napja után elkövetett cselekményre lehetett volna alkalmazni, visszamenőleges hatállyal nem.
- [14] A védő szerint ezért az uzsora-bűncselekmény büntetteként értékelt cselekmények helyes minősítése 2 rendbeli a korábbi Btk. 330/A. § (1) bekezdése szerint minősülő uzsora-bűncselekmény büntette. Ekként - a halmazati büntetés szabályaira is figyelemmel - a büntetési tétel 2 hónaptól 4 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztés büntetésre csökken a 2 hónaptól 7 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztéssel szemben. Figyelemmel a BH 2014.293. számú eseti döntésre - a kiszabott büntetés törvénysértő, miután törvénysértő

lehet a büntetési tételkereten belül kiszabott, de a büntetéskiszabás elveit elvi szinten sértő, kirívóan súlyos büntetés is.

[15] A helyes minősítés alapján - a halmazati büntetés szabályira tekintettel - a szabadságvesztés középértéke 2 év 4 hónap. A terhelt javára értékelhető enyhítő körülmények - büntetlen előélet, részbeni beismerés, rendezett családi körülmények, egy kiskorú gyermekes családi állapot, az elévülési időt elérő időmúlás és az, hogy a terhelt az eljárás során két alkalommal volt előzetes letartóztatásban, mindösszesen 10 és fél hónapot töltött előzetes letartóztatásban, illetve további 2 és fél hónapot házi őrizetben, majd 16 és fél hónapot lakhelyelhagyási tilalom alatt, vagyis majdnem 40 hónapig állt különböző kényszerintézkedések hatálya alatt, továbbá az a tény, hogy az Egri Járásbíróság 22.B.708/2012/63. számú ítéletének kihirdetését követően a zsarolási cselekményekben történt téves elítélése által okozott sokk miatt öngyilkosságot kísérelt meg - 2 év vagy annál rövidebb tartamú - végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett - szabadságvesztés büntetés kiszabását teszik indokolttá vele szemben.

[16] Kérte továbbá a védő, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálásáig a szabadságvesztés végrehajtását függessze fel, illetve - amennyiben végrehajtása időközben megkezdődik - szakítsa félbe.

2.

[17] A Legfőbb Ügyészség a BF.998/2018/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak.

[18] Kifejtette, hogy az eljárás bíróságok a 2012. évi C. törvény (Btk.) 1. § (1) bekezdése értelmében a 2009. március 1. napját megelőzően elkövetett cselekményeket törvényesen minősítették jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettének.

[19] Érvelése szerint a Btk. 2. §-ának értelmezése során az általános bírói gyakorlat az ugyanazon Btk.-ban bekövetkezett változás esetén is azt az elvet követi, hogy részben az új büntetőtörvény hatályban lépését megelőzően, részben az azt követően elkövetett bűncselekmény esetén egységesen az új Büntető Törvénykönyv rendelkezéseit kell alkalmazni.

[20] Kiemelkedő súlyú bűncselekmények más, kisebb súlyú cselekményekkel találkozása és együttes elbírálása esetén valamely jelentősen szigorúbb elbírálást előíró Btk. módosítás - mint pl. a Btk. 1999. március 1-jétől hatályos módosítása - alkalmazása joggal veti fel az ügyek elkülönítésének igényét és külön eljárásokban a Btk. különböző időpontokban hatályban volt szabályainak alkalmazásával történő elbírálást. Ez azonban csak kivételesen merülhet fel.

[21] A Btk. 2. §-ában foglalt büntető anyagi jogi szabály megsértése abban az esetben alapos felülvizsgálati ok, ha egyúttal törvénysértő büntetés kiszabását eredményezi. Kétségtelen, hogy a Kúria törvénysértőnek nem kizárólag a büntetési tételkereten kívül

eső büntetést tekinti, hanem a büntetési tételkereten belüli, de a büntetéskiszabás elveit elvi szinten sértő, kirívóan súlyos büntetést is (BH 2014.293.) Jelen esetben azonban a kiszabott büntetés sem az egyesítés folytán, sem az egyesítés elmaradása esetén helyes minősítés mellett nem törvénysértő.

- [22] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Kúria az Egri Járásbíróság 26.B.555/2017/12. számú ítéletét, illetőleg az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.40/2018/7. számú ítéletét hatályában tartsa fenn.

III.

- [23] A Kúria azt állapította meg, hogy a védő felülvizsgálati indítványa nem alapos.
1.
- [24] A védő a felülvizsgálati indítványát a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapította. Azt állította, hogy a korábbi Btk. 2. §-ának törvénysértő alkalmazása miatt és erre visszavezethetően az uzsora-bűncselekmény törvénysértő minősítése folytán törvénysértő büntetés kiszabására került sor.
- [25] A védő abban egyetértett az alapügyben eljáró bíróságok álláspontjával, hogy a terhelt számára a bűncselekmények elkövetésekor hatályban volt korábbi Btk. kedvezőbb elbírálást biztosít, így a korábbi Btk. 2. §-a alapján az elkövetéskor hatályos Büntető Törvénykönyv alkalmazása indokolt. Ugyanakkor sérelmezte, hogy a tényállás 4. pontjának alapjául szolgált másik büntetőügyet a bíróság egyesítette az 1-3. tényállási pontban írt bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőeljáráshoz, és ez alapján az elkövetés időpontját a bűnhalmazatban álló utolsó bűncselekmény elkövetésének napjában (amely 2012. június 19. napja) határozta meg.
2.
- [26] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely csak a Be. 648. § a), b) és c) pontjában meghatározott felülvizsgálati okokból, és a Be.-ben meghatározott feltételek szerint vehető igénybe. Ennek megfelelően a Be. 649. § (2) bekezdés a)-e) pontja kimerítő jelleggel meghatározza azokat az eljárási szabálysértéseket, amelyek felülvizsgálat alapjául szolgálhatnak.
- [27] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja értelmében felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdése a feltétlenül hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértéseket határozza meg. Ezek között a büntetőügyek egyesítésére vonatkozó rendelkezések megszegése nem szerepel.
- [28] A Be. 659. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Ez azt jelenti, hogy a Kúriának a felülvizsgálati indítvány elbírálása során az alapeljárás idején

hatályban volt Be. alapján kell vizsgálnia a bíróságok eljárásának törvényességét.

3.

- [29] Az 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: korábbi Be.) 72. § (2) bekezdése alapján egyesíteni lehet azokat az ügyeket, amelyek együttes elbírálása az eljárás tárgyára vagy az eljárásban részt vevő személyekre tekintettel, illetve egyéb okból célszerű.
- [30] A Be. 648. § b) pontjára tekintettel a Be. 649. § (2) bekezdése értelmében felülvizsgálatnak kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő határozatának meghozatala során megvalósult és a törvényben kimerítő jelleggel felsorolt eljárási szabálysértésekre hivatkozással lehet helye. A büntetőügyek egyesítése a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között - amint arra fentebb már utalás történt - nem szerepel (BH 2016.74.).
- [31] A teljesség érdekében a Kúria utal arra, hogy a büntetőügyek egyesítésére nem a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott ügydöntő határozat meghozatalára irányuló eljárásban került sor, hanem már azt megelőzően, az Egri Járásbíróságon 22.B.708/2012. szám alatt folyamatban volt büntetőeljárásban.
- 4.
- [32] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja értelmében a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.
- [33] A korábbi Btk. 2. § (1)-(2) bekezdése szerint a bűncselekményt az elkövetése idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni. Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálandó el, akkor az új törvényt kell alkalmazni; egyébként az új büntetőtörvénynek nincs visszaható ereje.
- [34] A meghatalmazott védő a felülvizsgálati indítványában egyetértett az eljárt bíróságoknak azzal az állásfoglalásával, hogy az elkövetéskori Btk. alkalmazása kedvezőbb elbírálást biztosított a terhelt számára.
- [35] A korábbi Btk. 2. §-a alapján következetes ítélkezési gyakorlat szerint az időbeli hatály vizsgálata során a bíróság kizárólag a bűncselekmények elkövetésekor és elbírálásakor hatályos Büntető Törvénykönyv rendelkezéseit veti össze. Amennyiben a bűnhalmazatban álló bűncselekmények elkövetésének ideje különböző Büntető Törvénykönyvek hatálya alá esik, akkor az elkövetéskori törvény kizárólag a legutoljára elkövetett bűncselekmény elkövetésekor hatályos Büntető Törvénykönyv lehet. Ez a szabály érvényes abban az esetben is ha a bűnhalmazatban álló bűncselekmények elkövetése idején ugyanazon Büntető Törvénykönyv több, egymástól eltérő, módosított tartalommal volt hatályban.
- [36] A nullum crimen sine lege alkotmányos alapelvének követelménye szerint csak az a cselekmény minősülhet bűncselekménnyek, amelyet a büntetőtörvény még az elkövetése előtt kifejezetten annak

nyilvánított. Így amennyiben az elkövetéskor az adott cselekményt nem rendelte a Büntető Törvénykönyv büntetni, akkor a terhelt büntetőjogi felelőssége az utóbb büntetni rendelt bűncselekményben nem állapítható meg.

4.1.

- [37] Az irányadó tényállás szerint a terhelt a tényállás 1. pontjában részletezett cselekményeket 2002 szeptembere és 2011 áprilisa (ezen belül az 1/a. pontjában írt cselekményt 2002. szeptember és 2009. szeptember), a 2. pontjában rögzített cselekményeket 2009. május és 2011. július 11. napja, a 3. pontban részletezett cselekményeket 2008. év és 2011 augusztusa közötti időszakban, míg a 4. tényállási pontban írt cselekményt 2012. június 19. napján követte el.
- [38] Az eljáró bíróságok a korábbi Btk. 2. §-a alapján a terhelt számára kedvezőbb elbírálást eredményező elkövetéskor hatályos Büntető Törvénykönyvet alkalmazták, és így a halmazatban álló bűncselekményeket - a legutoljára elkövetett bűncselekmény elkövetése idején azaz - a 2012. június 19. napján hatályban volt korábbi Btk. szerint bírálták el.
- [39] Az alapügyben eljáró bíróságok a terhelt büntetőjogi felelősségét az 1. tényállási pontban írt cselekmények alapján a korábbi Btk. 298/D. § (1) bekezdés a) pontja szerint minősülő jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntettében, a 2. és 3. tényállási pontban rögzített cselekmények alapján a korábbi Btk. 330/A. § (1) bekezdésében meghatározott, a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő uzsora-bűncselekmény büntettében, míg a 4. tényállási pontban részletezett cselekmény alapján a korábbi Btk. 176/A. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott és aszerint minősülő zaklatás vétségében állapították meg.
- [40] Az alapügyben elbírált bűncselekmények elkövetésének időszakában a korábbi Btk. uzsora-bűncselekményre vonatkozó rendelkezését a jogalkotó két alkalommal szabályozta. A 2008. évi CXV. törvény 2. § (1)-(2) bekezdésével 2009. március 1. napjától rendelte büntetni az uzsora-bűncselekményt a korábbi Btk. 330/A. §-ában, majd a 2011. évi CXXXIV. törvény 1. §-ával, 2011. november 1. napjától kezdődő hatállyal az alap és minősített esetét egyaránt módosította.
- [41] Mindezek alapján helyesen, a nullum crimen sine lege elv maradéktalanul érvényre juttatásával foglalt állást az alapügyben eljáró elsőfokú és másodfokú bíróság, amikor a tényállás 1. pontjában részletezett cselekmény tekintetében kizárta a bűncselekmény uzsora-bűncselekmény büntettekénti minősítésének lehetőségét (Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.40/2018/7. számú ítélet 10. oldal 4. bekezdés).
- [42] A Kúria a teljesség igényével utal arra, hogy a jogerős ítéletben megállapított - és így a felülvizsgálati eljárás során irányadó - 1. tényállási pontban rögzített történeti tényállás nem tartalmaz megállapítást arra, hogy a kölcsön nyújtásakor a kölcsönt felvevő személyek rászorult helyzetben voltak, és ezt a helyzetüket a terhelt kihasználta, valamint arra sem vont következtetést, hogy a terhelt és a kölcsönt felvevők közötti megállapodás alkalmas lett

volna arra, hogy a kötelezettet, a vele közös háztartásban élő hozzátartozóját, illetve a megállapodás kötelezettje által - jogszabályon, bírósági határozaton, hatósági határozaton vagy szerződésen alapuló tartási kötelezettség alapján - eltartott személyt súlyos vagy további súlyos nélkülözésnek tegye ki.

[43] Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet 1. tényállási pontjában megállapított tényállás alapján a 2012. június 19. napján hatályos korábbi Btk. 330/A. § (1) bekezdésében meghatározott uzsora-bűncselekmény megállapítására törvényesen nem került sor.
4.2.

[44] A 2008. évi CXV. törvény 2. § (1)-(2) bekezdése az 1978. évi IV. törvényt az uzsora-bűncselekmény tényállásával egészítette ki. Az újonnan beiktatott 330/A. § szerint:

(1) Aki a sértett rászorult helyzetét kihasználva üzletszerűen olyan különösen aránytalan mértékű ellenszolgáltatást tartalmazó megállapodást köt, amelynek teljesítése a sértettet, illetve annak hozzátartozóját súlyos vagy további nélkülözésnek teszi ki, bűntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az uzsora-bűncselekményt bűnszövetségben követik el.

(3) Mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

A korábbi Btk. e módosítása 2009. március 1. napján lépett hatályba.

[45] A korábbi Btk. 330/A. §-át a 2011. évi CXXXIV. törvény 1. §-a módosította. A szerint:

(1) Aki más rászorult helyzetét kihasználva olyan különösen aránytalan mértékű ellenszolgáltatást tartalmazó megállapodást köt, amely alkalmas arra, hogy annak teljesítése a megállapodás kötelezettjét, a megállapodás kötelezettjének a vele közös háztartásban élő hozzátartozóját, illetve a megállapodás kötelezettje által - jogszabályon, bírósági határozaton, hatósági határozaton vagy szerződésen alapuló tartási kötelezettség alapján - eltartott személyt súlyos vagy további súlyos nélkülözésnek tegye ki, bűntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az uzsora-bűncselekményt

a) bűnszövetségben,

b) üzletszerűen

követik el.

(3) Mellékbüntetésként kitiltásnak is helye van.

(4) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki az uzsora-bűncselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti és az elkövetés körülményeit feltárja.

A korábbi Btk. e módosítása 2011. november 1. napján lépett hatályba.

[46] E törvényi szabályozás alapján kétségtelenül megállapítható, hogy a tényállás 2. és 3. pontjában írt cselekmények elkövetése idején

enyhébben volt elbírálendő a terhelt terhére megállapított uzsora-bűncselekmény mint 2012. június 19. napján. A bűnhalmazatban elbírált több bűncselekmény esetén azonban az időbeli hatály megállapítása szempontjából a bűncselekmények elkövetésének ideje e legutóbb elkövetett bűncselekmény elkövetési idejéhez igazodik – amint az fentebb már kifejtésre került – kivéve, ha a (rész)cselekmény elkövetésekor a cselekményt a törvény még nem nyilvánította bűncselekménnyé (nullum crimen sine lege elv).

- [47] A korábbi Btk. 2. §-ának helyes értelmezése alapján az alapügyben eljáró bíróságok az egyesítés folytán egy eljárásban elbírált cselekményeket egységesen, a legutolsó (a tényállás 4. pontjában részletezett) bűncselekmény elkövetésekor hatályban volt Büntető Törvénykönyv szerint bírálták el (BH 2004.304., BH 2016.74.). Mivel akkor már a 2011. évi CXXXIV. törvénnyel módosított korábbi Btk. volt hatályban, így ezt a törvényt kell alkalmazni egységesen valamennyi, a bűnhalmazatban álló cselekményre, tehát a korábbi büntetőtörvény hatálya alatt elkövetett cselekményekre (1-3. tényállási pont) is. A Kúria ezért maradéktalanul egyetértett a másodfokú bíróság ítéletében (Egri Törvényszék 2.Bf.40/2018/7. számú ítélet 10. oldal 9. bekezdése-11. oldal 2. bekezdése) kifejtett jogi állásponttal.
- 4.3.
- [48] A védő szerint az alapügyben eljáró bíróságok megsértették a nullum crimen sine lege elvét is, amikor a tényállás 2. és 3. pontjában írt cselekményeket a 2012. június 19. napján hatályban volt korábbi Btk. 330/A. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő 2 rendbeli uzsora-bűncselekmény büntettének minősítették és nem az e két bűncselekmény elkövetésekor hatályban volt törvény alapján.
- [49] A korábbi Btk. fent idézett, 2011. november 1. előtt és után hatályban volt 330/A. §-ában meghatározott uzsora-bűncselekmény törvényi tényállása között valóban több lényeges eltérés is van.
- [50] 2011. november 1. napja előtt az üzletszerű elkövetés az alapeset törvényi tényállási eleme volt, míg ezt követően abból kikerült és minősített eset megállapítását alapozta meg.
- [51] A 2011. november 1. napja előtt hatályos törvényi tényállás szerint a megkötött megállapodás teljesítése a sértettet, illetve annak hozzátartozóját súlyos vagy további nélkülözésnek teszi ki. Ettől eltérően az ez után hatályos Btk. 330/A. §-a a sértő eredményt nem követeli meg és már a veszélyeztető magatartást is büntetni rendelte, kimondva: a megkötött megállapodás alkalmas arra, hogy annak teljesítése a megállapodás kötelezettjét, a megállapodás kötelezettjének a vele közös háztartásban élő hozzátartozóját, illetve a megállapodás kötelezettje által – jogszabályon, bírósági határozaton, hatósági határozaton vagy szerződésen alapuló tartási kötelezettség alapján – eltartott személyt súlyos vagy további súlyos nélkülözésnek tegye ki.
- [52] Ugyanakkor mind a 2011. november 1. előtt, mind az utóbb hatályban volt Büntető Törvénykönyv szerint az uzsora-bűncselekmény törvényi

tényállási eleme volt, hogy az elkövető a kölcsönt felvevő rászorult helyzetét kihasználva olyan különösen aránytalan mértékű ellenszolgáltatást tartalmazó megállapodást köt, amely a kölcsön felvevője, illetve hozzátartozója számára súlyos vagy további súlyos nélkülözést eredményez, illetve arra alkalmas.

- [53] A jogerős ítélet tényállásának 2. pontja szerint **sértett 1** 2009 és 2011 között a családtagjaival nehéz anyagi körülmények között élt. A család szerény jövedelemmel rendelkezett. Négy kiskorú gyermekük közül egy gyermek állandó orvosi kontrollra járt, speciális környezetre szorult. A sértett, kiszolgáltatott helyzetükből adódóan, alapvető életszükségleteik kielégítése érdekében kényszerült a kölcsön felvételére. A kölcsön terhelt által önkényesen meghatározott időben és összegben követelt kamatának a visszafizetése pedig további nélkülözésnek tette ki őket.
- [54] A tényállás 3. pontja szerint **sértett 2** és családja 2008-ban és az után szociális segélyből élt, más jövedelemmel nem rendelkeztek. Szűkös anyagi körülmények között éltek, így a kölcsönök kamatainak megfizetése további súlyos nélkülözésnek tette ki őket.
- [55] E tényállások alapján a Kúria azt állapította meg, hogy az eljáró bíróságok az uzsora-bűncselekmény elkövetésének a megállapítása során nem sértették meg a nullum crimen sine lege elvet, mert egyrésztől mind a 2011. november 1. napja előtt, mind a 2012. június 19. napján hatályban volt büntetőtörvény büntetni rendelte az uzsora-bűncselekményt, másrésztől a jogerős ítéletben megállapított (és ekként a felülvizsgálat során irányadó) tényállás 2. és 3. pontja a kölcsönt felvevőket és családjukat érintően a további súlyos nélkülözés tényét, mint eredményt is megállapította és nem csupán a megállapodás arra való alkalmasságát rögzítette.
- [56] Mindezekre tekintettel az időbeli hatály kérdését az alapügyben eljáró bíróságok a törvény helyes értelmezése alapján döntötték el és a terhelt terhére megállapított bűncselekmények minősítése törvényes.
- 4.4.
- [57] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont értelmében a jogerős ítéletben kiszabott büntetés revíziójára csak akkor van lehetőség, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályainak megsértése miatt került sor törvénysértő büntetés kiszabására.
- [58] Miután az elbírált bűncselekmények minősítése törvényes, és más anyagi jogszabálysértés sem történt, a kiszabott büntetés mértékét a Kúria nem vizsgálhatta (EBH 2011.2387.).
- [59] A Legfőbb Ügyészség az átiratában hivatkozott BH. 2014.293. számú döntés a fentiekkel azonos jogi álláspontot fogalmaz meg. Aszerint, ha az alapügyben eljáró bíróság nem tér ki - annak indokoltsága esetén - az időbeli hatály vizsgálatára, akkor megsérti a (korábbi) Btk. 2. §-át, ami érdemi felülvizsgálatot tesz szükségessé, mert a büntető anyagi jog szabályának megsértése (tehát az adott esetben az időbeli hatályt esetlegesen sértő rendelkezés) ez esetben felülvizsgálati ok, ha ahhoz törvénysértő

büntetés kiszabása társul. Ennek alapulvételével foglalt állást az eseti döntés akként, hogy törvénysértő lehet a büntetési tétel keretein belül kiszabott, de a büntetés kiszabás elveit elvi szinten sértő, kirívóan súlyos büntetés is.

5.

- [60] A Kúria a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból lefolytatott vizsgálata alapján megállapította, hogy az alapügyben eljáró bíróságok a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott, a felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértést nem vétettek.
- [61] A kifejtettek alapján a Kúria - a Be. 660. § (1) bekezdés főszabálya alapján tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdés főszabálya szerinti összetételben eljárva - a védő felülvizsgálati indítványának nem adott helyt, és a megtámadott határozatot - a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján - hatályában fenntartotta.
- [62] A Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás lefolytatására a harmadfokú bírósági eljárás szabályait az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A harmadfokú bíróság határozatával szemben viszont a Be. nem biztosítja a fellebbezés lehetőségét, s attól eltérő rendelkezést a Be. XC. Fejezete sem tartalmaz. A végzés ellen tehát nincs helye fellebbezésnek. Felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata zárja ki.
- Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul azzal, hogy azt a Kúria - a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. január 24.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Gimesi Ágnes s.k.
előadó bíró, Dr. Katona Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelével:
Schulz Oszkárné
tisztviselő